

PM 2005 RV (Dnr 324-396/2005)

Remiss av revisionsrapporten ”Kommunens uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år”

Remiss från revisionskontoret, revisorsgrupp 1

Sista datum för yttrande 15 april 2005

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Revisionsrapport ”Kommunens uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år” anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Bakgrund

Revisionskontoret har granskat hur staden tar sitt uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år, *bilaga 2*. Syftet med granskningen har varit att kartlägga och bedöma om staden har tillförlitliga system och effektiva rutiner för att kunna ta sitt uppföljningsansvar för de ungdomar mellan 16 och 20 år som inte söker till gymnasieskolan.

Revisionskontoret konstaterar i sin granskning att kunskapen om vem som har ansvaret för uppföljning av de ungdomar mellan 16 och 20 år som står utanför gymnasieskolan inte är tillräcklig inom stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens verksamheter, att staden inte har en samlad kunskap om vad de ungdomar gör, som är mellan 16 och 20 år och som inte går i gymnasieskolan eller har annan sysselsättning, att det saknas fungerande rutiner mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i samband med elevernas övergång från grundskola till gymnasieskola, att gymnasieskolorna inte vidtar tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier samt att det för närvarande pågår ett utvecklingsarbete inom staden för att få ökad kunskap om de ungdomar som inte studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning.

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, socialtjänstnämnden, Rinkeby stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Hägerstens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret delar till viss del de synpunkter som revisionskontoret framfört och påpekar att det inom kommunen för närvarande pågår två utredningar, dels en som syftar till att klarlägga vem som har ansvaret för uppföljning som enligt skollagen åvilar kommunen från den 1 juli 2005 och dels en som syftar till att framlägga förslag till s.k. Navigatorcentra där unga ska kunna erhålla aktivt stöd och vägledning där ”vanliga” arbetsmarknadsåtgärder inte räcker till. Utredningen om Navigatorcentra ska avlämnas i maj 2005 och utredningen om uppföljningsansvaret ska tidsmässigt samordnas med den.

Utbildningsnämnden är uppmärksam på de problem rapporten lyfter fram och hänvisar till det arbete som pågår för att tydliggöra ansvarsfördelning och rutiner kring stadens uppföljningsansvar.

Socialtjänstnämnden sammanträder den 19 april 2005 och nämnden hinner därför inte behandla remissen innan ärendet tas i kommunstyrelsen. Ett tjänsteutlåtande från förvaltningen har inkommit. *Socialtjänstförvaltningen* instämmer med revisionskontorets slutsatser om att det är angeläget att generella rutiner kring uppföljningsansvaret utarbetas – samt att ansvarsfrågor klargörs.

Rinkeby stadsdelsnämnd sammanträder den 31 mars 2005 och dess beslut läggs till ärendet då. Ett tjänsteutlåtande från förvaltningen har inkommit. *Rinkeby stadsdelsförvaltning* ser det som en stor brist att det inte finns några tydliga rutiner för arbetet med att följa upp de elever som ej påbörjat eller avbrutit sina studier i gymnasiet. Förvaltningen stödjer tanken om att skapa tydliga gemensamma rutiner för arbetet med att följa upp dessa ungdomar.

Östermalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med något remissvar.

Hägerstens stadsdelsnämnd instämmer i revisorernas beskrivning och anser det ytterst angeläget att ordentliga rutiner skapas för uppföljning, eftersom dessa ungdomar riskerar att hamna vid sidan om skola och arbetsliv.

Mina synpunkter

Revisionskontorets granskningsrapport behandlar en rad viktiga frågor. Jag anser att det är av stor vikt att staden får en samlad bild över hur ungdomars sysselsättning ser ut, i synnerhet för den grupp ungdomar som inte studerar vidare på gymnasieskolan. Dagens arbetsmarknad ställer ökade krav på kunskap och de ungdomar som inte studerar vidare efter grundskolan riskerar tyvärr att från unga år stå utanför arbetsmarknaden.

En ändring i skollagen införs från 1 juli 2005 som förtydligar kommunernas uppföljningsansvar för icke skolpliktiga ungdomar upp till att de blir 20 år. Syftet med ändringen är att kommunerna ska erbjuda ungdomar som saknar sysselsättning lämpliga individuella åtgärder. Den föreslagna lagändringen kommer att ytterligare förstärka behovet av en tydlig ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden.

Det pågår för närvarande ett utrednings- och utvecklingsarbete inom staden för att få ökad kunskap om de ungdomar som inte studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning. Det så kallade Navigator-projektet leds av kompetensfonden och ska vara klar i maj 2005. Syftet med projektet är att förbättra stödet till de mest utsatta ungdomarna och på sikt minska ungdomsarbetslösheten. Det inledande arbetet omfattar insatser inom tre områden:

1. En kartläggning av gruppen ”unga utanför”. Målgruppen är unga som hoppat av skolan och/eller är arbetslösa och som riskerar att bli kvar i arbetslöshet även när konjunkturen vänder.
2. Ett konkret förslag på hur s.k. navigatorcentra kan organiseras och vilket uppdrag de bör ha. Grundtanken är att skapa sammanhållna noder för aktivt stöd och vägledning till ungdomar mellan 16 och 24 år där vanliga arbetsmarknadsåtgärder inte räcker till. Målet för navigatorcentra bör vara att mycket snabbt kunna vägleda ungdomar till arbete eller utbildning.
3. En inventering av tillgängliga arbetsmarknads- och utbildningsinsatser för arbetslösa ungdomar och ungdomar med stödbehov.

Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

Revisionsrapport ”Kommunens uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år” anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför i denna promemoria.

Stockholm den 23 mars 2005

ROGER MOGERT

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Mikael Söderlund* (m) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. som svar på remissen anför följande:

Det finns mellan 25 000 och 30 000 unga människor i Sverige som varken studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har någon känd sysselsättning. En stor del av dessa ungdomar har inte klarat grundskolan. För att lösa de grundläggande problemen hjälper inte särskilda ”Navigatorcentra” eller andra kommunala projekt. Det krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitiken.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan.

Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället borde särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning skapas där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Det krävs också kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst – som inte är jobbinriktad – bidrar snarare till att förvärra än att bryta utanförskapet.

ÄRENDET

Revisionskontoret har granskat hur staden tar sitt uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år. Syftet med granskningen har varit att kartlägga och bedöma om staden har tillförlitliga system och effektiva rutiner för att kunna ta sitt uppföljningsansvar för de ungdomar mellan 16 och 20 år som inte söker till gymnasieskolan.

Revisionskontoret konstaterar i sin granskning att kunskapen om vem som har ansvaret för uppföljning av de ungdomar mellan 16 och 20 år som står utanför gymnasieskolan inte är tillräcklig inom stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens verksamheter, att staden inte har en samlad kunskap om vad de ungdomar gör, som är mellan 16 och 20 år och som inte går i gymnasieskolan eller har annan sysselsättning, att det saknas fungerande rutiner mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i samband med elevernas övergång från grundskola till gymnasieskola, att gymnasieskolorna inte vidtar tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier samt att det för närvarande pågår ett utvecklingsarbete inom staden för att få ökad kunskap om de ungdomar som inte studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, socialtjänstnämnden, Rinkeby stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Hägerstens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2005 är av i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Revisionskontoret har granskat om staden tar sitt uppföljningsansvar för de ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i skolan eller har någon annan känd sysselsättning. Revisionskontoret påtalar brister vad avser uppföljningsansvaret och i rutiner för uppföljning av ungdomarna samt att gymnasieskolorna inte vidtar tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier.

Stadsledningskontoret delar till viss del de synpunkter som revisionskontoret framfört.

Inom kommunen pågår för närvarande två utredningar, dels en som syftar till att klarlägga vem som har ansvaret för uppföljning som enligt skollagen åvilar kommunen från den 1 juli 2005 och dels en som syftar till att framlägga förslag till s.k. Navigatorcentra där unga ska kunna erhålla aktivt stöd och vägledning där ”vanliga” arbetsmarknadsåtgärder inte räcker till. Utredningen om Navigatorcentra ska avlämnas i maj 2005 och utredningen om uppföljningsansvaret ska tidsmässigt samordnas med den.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av arbetsmarknads-, integrations- och demokratienheten vid finansavdelningens på stadsledningskontoret.

Bakgrund

Revisorerna har granskat om staden tar sitt uppföljningsansvar för de ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i skolan eller har någon annan känd sysselsättning.

Granskningen visar att

- ? kunskapen om vilken nämnd som har ansvaret för uppföljning är otillräcklig
- ? staden inte har tillräcklig kunskap om vad dessa ungdomar gör

- ? att det saknas fungerande rutiner mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i samband med att eleverna går från grundskolan till gymnasieskolan
- ? att gymnasieskolorna inte vidtar tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier

Revisorerna bedömer att kommunstyrelsen utifrån sin uppsiktsplikt bör vidta åtgärder när det gäller dessa ungdomar. Revisionskontoret lyfter också fram att samarbetet mellan olika yrkesgrupper och mellan skolår och skolformer behöver utvecklas och förstärkas liksom att samarbetet mellan skolorna och socialtjänsten behöver förbättras.

Stadsledningskontorets synpunkter

Navigatorcentrum

Inom staden pågår f.n. ett utvecklingsarbete¹ som syftar till att förbättra stödet till de mest utsatta ungdomarna och att på sikt minska ungdomsarbetslösheten. Utredningen avser att lägga fram sitt förslag i maj 2005. I anslutning till detta arbete har konstaterats att kunskapen brister om vem som har ansvaret för ungdomar under 20 år. Samma iakttagelse har gjorts av stadsledningskontoret i kontakter som tagits med stadsdelsförvaltningarna i frågan. På grund av den otydlighet som rått vad gäller ansvaret för uppföljning så har det i stort sett inte bedrivits någon uppsökande verksamhet för att nå dessa ungdomar.

Inom ramen för utvecklingsarbetet bedrivs tre aktiviteter

- ? En sammanhållen kartläggning av gruppen ”unga utanför”² och dess behov av särskilda stödinsatser.
- ? En inventering av tillgängliga arbetsmarknads- och utbildningsinsatser inom staden och hos andra aktörer för arbetslösa ungdomar och ungdomar med särskilda stödbehov, samt hur dessa kan kompletteras.
- ? Utarbetande av ett konkret förslag på hur s.k. navigatorcentra kan organiseras och vilket uppdrag de bör ha. Grundtanken är att skapa sammanhållna ”nav” mellan grupper av stadsdelsnämndsområden för aktivt stöd och vägledning till unga, där ”vanliga” arbetsmarknadsåtgärder inte räcker till.

Utredaren av ”Navigatorcentra” har delvis gjort samma iakttagelser som revisionskontoret, dvs. att kunskapen brister om vem som har ansvaret för ungdomar under 20 år och att kommunen saknar fungerande uppföljningsrutiner för att följa ungdomarnas övergång från grundskola till gymnasieskola samt för att följa upp avhopp från kommunens egna gymnasier och friskolor. Härutöver konstaterar utredaren

- ? att kommunen saknar kunskap om vilka av de elever som går i friskolor respektive andra kommunala gymnasier som lämnar gymnasieskolan utan slutbetyg
- ? att det finns ett stort behov av vägledning och bra verksamheter för ungdomar i åldrarna 16-20 år som hoppat av gymnasiet och de som lämnat gymnasiet utan slutbetyg.

Utredningsarbetet kommer att ge god vägledning i hur staden kan skapa uppföljningsrutiner och kunskaper om vilka stödinsatser som staden tillhandahåller.

Ny bestämmelse i skollagen från 1 juli 2005

En ändring i skollagen (1985:1100) införs från 1 juli 2005 som förtydligar kommunernas uppföljningsansvar för icke skolpliktiga ungdomar upp till att de blir 20 år. Syftet är att kommunerna ska erbjuda ungdomar som saknar sysselsättning lämpliga individuella åtgärder.

För att bringa klarhet i och förtydliga vilken nämnd i kommunen som har uppföljningsansvaret och ansvaret för att erbjuda ungdomarna lämpliga individuella åtgärder så har direktören för utbildningsförvaltningen fått i uppdrag att se över denna fråga. Arbetet bedrivs i samverkan med stadsledningskontoret och stadsdelsnämnderna.

Stadsledningskontoret anser att det är en självklarhet att den kommunala förvaltning som har uppföljningsansvaret ska ingå i Navigatorcentrums nätverk. Tidsmässigt samordnas utbildnings-

¹ Navigatorcentra - en verksamhet där unga ska erbjudas stöd, vägledning men också olika typer av insatser/verksamheter

direktören uppdrag så att det är klart samtidigt som förslaget om Navigatorcentra avlämnas. Utredningarna kompletterar varandra.

Sammantaget kommer utvecklingsarbetet med Navigatorcentra och utbildningsdirektörens uppdrag att klarlägga och förtydliga ansvarsfördelningen. Det kommer vidare att ge underlag för utarbetande av uppföljningsinstrument så att staden kan svara upp mot bestämmelserna i skollagen. Intentionerna är att Navigatorcentras verksamhet ska erbjuda ungdomarna ett komplett stöd, vilket också innebär att stadsdelsnämndernas socialtjänst skall ingå vid behov. Stadsledningskontoret bedömer att de brister och frågeställningar som revisionskontoret pekar på huvudsakligen kommer att lösas genom de förslag som väntas inom kort från de båda utredningarna.

Frågan om hur samverkan mellan socialtjänsten och skolorna ska utvecklas och stärkas för att kunna ge utsatta elever särskilt stöd behandlas inte i de uppdrag som nämnts ovan. Stadsledningskontoret anser att frågan är viktig och måste uppmärksammas.

Utbildningsnämnden beslutade den 17 mars 2005 att som svar på remissen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Mikael Söderlund m fl* (m) och *Nina Ekelund* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2005 är av i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Tjänsteutlåtandet innehåller förvaltningens synpunkter på revisionskontorets rapport ”Kommunens uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år”. Förvaltningen är uppmärksam på de problem rapporten lyfter fram och hänvisar till det arbete som pågår för att tydliggöra ansvarsfördelning och rutiner kring stadens uppföljningsansvar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förvaltningsavdelningen.

Bakgrund

I rapporten ”Det kommunala uppföljningsansvaret – finns det?” (Dnr 2002-11-29) konstaterar Skolverket att det råder skilda meningar om vilket ansvar kommunerna har för ungdomar som inte söker sig till eller av andra skäl hamnar utanför gymnasieskolan. Skolverket konstaterar att ungdomarna behandlas olika beroende på vilken tolkning av bestämmelserna hemkommunen gör.

I februari 2003 presenterades det statliga betänkandet ”Unga utanför” (SOU 2003:92). Där konstaterades att ca 70 000 ungdomar runt om i landet i åldern 16 –24 år var utanför år 2001. Med utanför menas att ungdomarna inte studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har någon annan känd sysselsättning. Ca 25 000 – 30 000 av dessa bedömdes ha mycket tydliga etablerings-svårigheter och riskerade att bli utanför under flera år. Ett av de förslag utredaren presenterade var ett lagstadgat ansvar för kommunen att ordna en uppsökande verksamhet för varje individ upp till 20 år som inte har sysselsättning.

I september 2004 föreslog regeringen i propositionen ”Makt att bestämma – rätt till välfärd” (prop 2004/05:2) att kommunens ansvar ska förtydligas i skollagen. Riksdagen fattade senare under hösten beslut om att hemkommunen löpande ska hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år sysselsatta i syfte att erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder (Lag 2004:1298). Lagen träder i kraft den 1 juli 2005.

Revisionskontoret har granskat om staden tar sitt uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i skola eller har någon annan känd sysselsättning. Granskningen har syftat

---

² Ungdomar som varken studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning

till att kartlägga och bedöma om staden har tillförlitliga system och effektiva rutiner för uppföljningsansvaret. Syftet har även varit att titta på ansvarsförhållandena mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna, om staden har en samlad kunskap om ungdomars sysselsättning, om det finns fungerande rutiner vid elevernas övergång från grundskola till gymnasieskola samt om gymnasieskolorna vidtar tillräckliga åtgärder i de fall eleverna avbryter sina studier.

Utifrån granskningen påtalar revisionskontoret följande brister:

Kunskapen om vem som har ansvaret för uppföljning av de ungdomar mellan 16 och 20 år som står utanför gymnasieskolan är inte tillräcklig inom stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens verksamheter.

I samband med stadsdelsnämndsreformen beslutande kommunfullmäktige att det är stadsdelsnämnderna som har uppföljningsansvaret för de ungdomar som inte går i gymnasieskolan eller som har annan sysselsättning. Samtidigt fick stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram rutiner för att följa upp dessa ungdomar. Revisionen konstaterar att inget av detta uppfyllts.

Staden har inte en samlad kunskap om vad de ungdomar gör, som är mellan 16 och 20 år och som inte går i gymnasieskolan eller har annan sysselsättning. Det förklaras i rapporten delvis med att utbildningsnämndens rutiner för registrering och uppföljning av studerande i åldern 16 – 20 inte fungerar tillfredsställande, till följd av att många ungdomar studerar i andra kommuner och friskolor. Revisionskontoret föreslår att den interna kontrollen i samband med registrering av gymnasieelever förbättras.

Det saknas fungerande rutiner mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i samband med elevernas övergång från grundskola till gymnasieskola. I rapporten föreslås att staden bör överväga att skapa ett gemensamt forum för erfarenhetsutbyte mellan rektorer för stadens grund- och gymnasieskolor.

Gymnasieskolorna vidtar inte tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier. Revisionskontoret föreslår att gymnasieskolorna ska redovisa orsaker till de avhopp som sker.

Det pågår för närvarande ett utrednings- och utvecklingsarbete inom staden för att få ökad kunskap om de ungdomar som inte studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning. Det så kallade Navigator-projektet leds av kompetensfonden och ska vara klar i maj 2005. Utredningen syftar till lämna ett förslag till hur Navigatorcentra för ungdomar skulle kunna utformas i Stockholms stad.

Utbildningsförvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningen har uppmärksammat de problem som tas upp i revisionskontorets rapport. Väl fungerande rutiner och ansvarsfördelning kring uppföljningsansvaret är angeläget för staden som helhet.

Förvaltningen deltar aktivt i utredningsarbetet kring Navigator-projektet. Förvaltningens utredare har som uppdrag att kartlägga gruppen ungdomar 16-19 år som inte befinner sig i gymnasiestudier, att beskriva de register och rutiner som finns kopplat till utbildningssystemet för att se vilket stöd det kan vara i kommunens uppföljningsansvar samt att inventera vilka insatser som finns inom gymnasieskolan för de ungdomar som ligger på gränsen till att hoppa av skolan. Utredningsarbetet bekräftar i stort den bild revisionskontoret lämnar i sin rapport.

En styrgupp för uppföljningsansvaret bestående av stadsdelsdirektörer från Hässelby- Vällingby och Hägersten, chefen för Integrations- och demokratiheten, chefen för kompetensfonden och utbildningsförvaltningens direktör har sammankallats av SLK. Stygruppen ska föreslå ansvarsfördelning, arbetsfördelning, rutiner och system för uppföljningsansvaret inför det att den nya lagen träder i kraft den 1 juli 2005. Enligt tidsplanen ska förslaget presenteras i KF samtidigt som Navigator-projektet presenterar sitt förslag om Navigatorcentra.

Socialtjänstnämnden sammanträder den 19 april 2005 och nämnden hinner därför inte behandla remissen.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 mars 2005 är av i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Revisionskontoret har granskat om staden tar sitt uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i skolan eller har någon annan känd sysselsättning. Granskningen visar bland annat att det finns oklarheter kring vem som har ansvaret för uppföljningen, att det saknas fungerande rutiner mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden vid övergång från grundskola till gymnasieskola samt att gymnasieskolorna har otillräckliga rutiner när elever avbryter sina studier. Bristerna leder till att staden saknar en samlad kunskap om vad de ungdomar i åldersgruppen 16 – 20 år gör, som inte fortsätter i gymnasieskolan eller har annan sysselsättning.

Socialtjänstförvaltningen instämmer med revisionskontorets slutsatser om att det är angeläget att generella rutiner kring uppföljningsansvaret utarbetas samt att ansvarsfrågor klargörs.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt.

Bakgrund

Revisionskontorets rapport ”Kommunens uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år” har av skolroteln remitterats för yttrande till stadsledningskontoret (SLK), utbildningsnämnden, socialtjänstnämnden samt till stadsdelsnämnderna Rinkeby, Östermalm och Hägersten. Revisionskontoret har granskat om staden tar sitt uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i skolan eller har någon annan känd sysselsättning. Syftet med granskningen har varit att kartlägga och bedöma om staden har tillförlitliga system och effektiva rutiner för sitt uppföljningsansvar, hur ansvarsförhållandet ser ut mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna samt om staden har en samlad kunskap om ungdomars sysselsättning.

Sammanfattning av rapporten

Resultatet av granskningen visar att det finns stora brister i uppföljningsrutinerna och oklarheter kring vem som har huvudansvaret.

Rapportens slutsatser sammanfattas i följande punkter:

Kunskaper om vem som har ansvaret för uppföljning av de ungdomar mellan 16 och 20 år som står utanför gymnasieskolan är inte tillräcklig inom stadsdelsnämnderna och utbildningsnämndens verksamheter.

Staden har inte en samlad kunskap om vad de ungdomar gör, som är mellan 16 och 20 år och som inte går i gymnasieskola eller har annan sysselsättning.

Det saknas fungerande rutiner mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i samband med elevers övergång från grundskola till gymnasieskola.

Gymnasieskolorna vidtar inte tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier.

Det pågår utvecklingsarbete inom staden för att få ökad kunskap om de ungdomar som inte studerar, arbetar eller har annan känd sysselsättning.

Vem har ansvaret?

I skollagen finns tydliga bestämmelser om kommunernas skyldighet att erbjuda utbildning på grundskole- och gymnasienivå. Även uppföljningsansvaret för skolpliktiga elever är tydligt reglerat i skollagen. Däremot har Skolverket nyligen konstaterat i en rapport till regeringen att bestämmelserna som reglerar kommunernas ansvar för ungdomar som inte söker eller av andra skäl hamnar utanför gymnasieskolan är otydliga. Skolverket anser att det tydligt måste framgå vilka skyldigheter kommunerna har för de ungdomar som är folkbokförda i kommunen och menar att det finns stora brister i ansvarsfördelningen i de kommunala förvaltningen. Regeringen har med anledning av rapporten i sin proposition *Makten att bestämma – rätt till välfärd* (2004/05:2) förslagit en förändring av skollagen som innebär att kommunerna får ett uttryckligt ansvar för att hålla sig

informerad om hur icke skolpliktiga ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

I samband med stadsdelsnämndsreformen beslutade kommunfullmäktige 1995 att det är stadsdelsnämnderna som har uppföljningsansvaret för ungdomar som inte går i gymnasieskolan eller har annan sysselsättning. Granskningen har visat att stadsdelsnämnderna inte har tagit detta ansvar och att ansvaret inte heller finns reglerat i stadsdelsnämndernas styrdokument. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden fick i samband med beslutet i uppdrag att ta fram rutiner för uppföljningen. Det har inte genomförts. Vid en enkätundersökning som genomförts av revisionskontoret, framkom att merparten av de tillfrågade rektorerna tycker att ansvarsfördelningen mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden är otydlig vad gäller uppföljningsansvaret för ungdomar mellan 16 och 20 år. Revisionskontoret anser att ansvaret måste regleras och att rutiner omgående måste upprättas.

Ingen samlad kunskap

Revisionskontoret konstaterar att staden inte har någon samlad kunskap över hur många ungdomar i åldersgruppen 16 – 20 år som inte studerar vidare på gymnasieskolan eller som har valt att avbryta studierna. Staden vet inte heller hur dessa ungdomar sysselsätter sig.

Samverkansrutiner

Granskningen visar att det saknas bestämmelser om vem som har ansvaret för att hjälpa de elever som inte sökt eller accepterat erbjuden plats i gymnasieskola. Revisionskontorets bedömning är att det i de flesta fall är den avlämnande grundskolan som har bäst kunskap om den enskilde elevens förutsättningar och därför bör vara den som erbjuder hjälp och stöd till eleven och dennes föräldrar. För att alla elever ska erbjudas samma möjligheter bör detta ansvar regleras för hela staden.

Revisionskontoret anser också att det är oönskvärdt att det inte finns något forum för erfarenhetsutbyte mellan grundskolor och gymnasieskolor och menar att staden bör överväga att skapa ett gemensamt forum. Revisionskontoret pekar också på betydelsen att utveckla och stärka samverkan med socialtjänsten för att öka möjligheterna att ge utsatta elever stöd.

Elever som avbryter studier.

Det är stora skillnader vad gäller avhopp från studierna mellan olika gymnasieskolor. Framför allt sker avhoppet från de praktiska programmen. För att få en samlad bild av omfattningen och orsakerna till studieavbrotten, har utbildningsnämnden föregående år beslutat att gymnasieskolorna ska redovisa dessa uppgifter.

Pågående utvecklingsarbete inom staden

Det finns flera goda exempel på utvecklingsarbete inom staden med syfte att förhindra att ungdomar och unga vuxna marginaliseras och hamnar utanför arbetsmarknaden.

Utredningen ”Unga utanför” (oktober 2003) tillsattes av regeringen för att öka kunskapen om ungdomar och unga vuxna i åldern 16 – 24 år som inte studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning. I utredningen föreslås att kommunerna ska få ett lagstadgat ansvar för att söka upp och stödja dessa ungdomar och unga vuxna.

Bland annat med anledning av denna utredning fattade kommunstyrelsen under juni 2004 beslut om att kartlägga gruppen unga vuxna mellan 16 och 24 år som inte studerar eller som står utanför arbetsmarknaden och att inventera vilka insatser staden erbjuder denna grupp. Kartläggningen och inventeringen ska ligga till grund för uppbyggandet av s.k. navigatorcentra. Utvecklingsarbetet startade under hösten 2004 inom ramen för kompetensfonden och ett förslag till modell för ett navigatorcentra ska finnas klart i maj 2005.

Till tjänsteutlåtandet biläggs revisionskontorets sammanfattning av granskningsrapporten.

Förvaltningens synpunkter

Revisionskontorets granskningsrapport behandlar en rad viktiga frågor.

Det är viktigt att staden får en samlad bild över hur ungdomars sysselsättning ser ut, i synnerhet för den grupp ungdomar som inte studerar vidare på gymnasieskolan. Dagens arbetsmarknad ställer ökade krav på kunskap. De ungdomar som inte studerar vidare efter grundskolan riskerar att från unga år stå utanför arbetsmarknaden och därmed marginaliseras.

Förvaltningen instämmer i revisionskontorets slutsatser att det är angeläget att klargöra ansvarsfrågor liksom att utarbeta rutiner för uppföljning och att formerna för samverkan måste utvecklas. Uppföljning måste bland annat ske kring varför vissa elever inte studerar vidare på gymnasienivå och varför elever väljer att avbryta sina studier i förtid. Rutiner måste finnas som tidigt identifierar ungdomar i riskzon. Stöd och insatser måste utformas som uppmuntrar och hjälper ungdomarna vidare i studierna eller ut på arbetsmarknaden.

Insatserna inom området är även viktiga för ungdomars psykiska välbefinnande. Åtgärder som tidigt fångar upp ungdomar med negativa skolerfarenheter och som lyckas vända ett misslyckande till att eleven vågar försöka på nytt med stöd och vägledning, är viktiga i detta sammanhang.

Vem har ansvaret?

Förvaltningen välkomnar regeringens förslag till ändring av skollagen för att tydliggöra kommunernas uppföljningsansvar. Den föreslagna lagändringen kommer att ytterligare förstärka behovet av en tydlig ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden.

Ingen samlad kunskap

Granskningsrapporten visar att staden inte har någon samlad kunskap om hur många ungdomar i åldersgruppen 16 – 20 år, som inte studerat vidare på gymnasieskolan eller som har valt att avbryta studierna. Staden vet inte heller hur dessa ungdomar sysselsätter sig. Enligt en undersökning från 1996 hade i princip samtliga ungdomar som då inte studerade vidare inom gymnasieskolan ett arbete.

Förvaltningen menar att en viktig skillnad mellan idag och år 1996 och tidigare är att staden fram till dess hade en organisation för uppföljning i form av flera s.k. ungdomscentrum med ansvar bland annat för de elever som av olika skäl inte fortsatte med studier inom gymnasieskolan.

Samverkansrutiner

Revisionskontoret lyfter fram behovet av att förbättra kommunikationen och samverkan både mellan grundskolor och gymnasieskolor och med socialtjänsten.

Förvaltningen menar att en god samverkan mellan skolan och socialtjänsten är en förutsättning för att hjälp och stöd ska kunna erbjudas den enskilde eleven på bästa sätt. Riskfaktorer kopplade till skolan i form av till exempel negativa skolprestationer och/eller skolk, kan vara symptom på olika antisociala problem som missbruk eller kriminalitet. Problem i skolan kan också bero på brister i hemmiljön på grund av föräldrarnas problematik. För att kunna erbjuda den enskilde ungdomen lämplig hjälp, kan stödinsatser behövas både från skolan och socialtjänsten. Om skolan utvecklar uppföljningsrutinerna ökar dessutom möjligheten att identifiera dessa ungdomar i ett tidigt skede och mindre omfattande insatser kommer förhoppningsvis att krävas.

Elever som avbryter studier

Det är stora skillnader vad gäller avhopp från studierna mellan olika gymnasieskolor. Framför allt sker avhoppet från de praktiska programmen. För att få en samlad bild av omfattningen och orsakerna till studieavbrotten, har utbildningsnämnden föregående år beslutat att gymnasieskolorna ska redovisa dessa uppgifter.

Förvaltningen ser fram mot uppföljningen av detta beslut och anser att denna kunskap är avgörande för hur dessa program inom gymnasieskolorna ska kunna behålla sina elever.

Enligt rapporten ökar också antalet elever inskrivna på det s.k. individuella programmet vid stadens gymnasieskolor. Samtidigt minskar andelen elever på detta program som fullföljer sina

studier. Förvaltningen anser att detta är mycket allvarliga signaler. För att kunna åtgärda eventuella brister och förbättra programmen måste uppföljningsrutiner finnas för detta ändamål.

Vidare har, enligt granskningsrapporten, elevernas möjlighet att söka till vilken gymnasieskola de vill, försvårat gymnasieskolornas möjligheter till återkoppling med elevernas tidigare grundskolor. Förvaltningen anser att denna förändring inte får utgöra ett hinder för uppföljning och samverkan. Liknande struktur- och organisations förändringar har skett inom andra kommunala områden, vilket tvingat fram nya administrativa rutiner.

Pågående utvecklingsarbete inom staden

Det är viktigt att framhålla att ett utvecklingsarbete pågår inom stadens stadsdelsnämnder. Insatser håller på att utvecklas som riktar sig både till ungdomar med särskilda svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och till att bryta långtidsarbetslöshet bland unga vuxna. I granskningsrapporten omnämns det pågående utvecklingsarbetet med att bygga upp s.k. navigatorcentra, där även socialtjänstförvaltningen är involverad.

Rinkeby stadsdelsnämnd sammanträder den 31 mars 2005.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2005 är av i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Nämnden har på remiss fått att lämna synpunkter på Revisionskontorets (Rk) rapport ”Kommunens uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år”.

Rk har granskat om staden tar sitt uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i skolan eller har någon annan känd sysselsättning. Granskningen visar att kunskapen inte är tillräcklig om dessa ungdomar varken hos stadsdelsnämnderna eller utbildningsnämnden. Därmed har staden som helhet ej heller någon samlad kunskap om vad dessa ungdomar gör. Rk konstaterar att ansvaret för uppföljningen, på ett otydligt sätt, ligger på stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden. Ansvarsfrågan för uppföljningen beslutades inför genomförandet av stadsdelsreformens i staden 1997.

Förvaltningen instämmer i slutsatsen att det är och har varit otydligt i ansvarsfrågan kring uppföljning av ungdomar mellan 16 och 20 år.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningschefens stab i samråd med rektorerna för skolorna med ansvar för år 7-9.

Bakgrund

Rk har i enlighet med revisionsplanen för 2004/05 granskat hur staden tar sitt uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år.

Granskningen har fokuserats på följande områden:

Är ansvaret klargjort mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna?

Finns samlad kunskap i staden om berörda ungdomar?

Finns fungerande rutiner i övergång från grundskola till gymnasieskola?

Vidtas tillräckliga åtgärder när elever avbryter sina gymnasiestudier?

Undersökningen har genomförts via enkät till ett urval av rektorer både från grund- och gymnasieskolan samt intervjuer med företrädare och ansvariga på olika nivåer i staden för stadens grund- och gymnasieskolor. Ingen företrädare eller ansvarig i Rinkeby stadsdelsförvaltning har svarat på enkät eller blivit intervjuad i undersökningen.

Sammanfattning av slutsatser och kommentarer i rapporten

Rk anser att det, från både skolverket och kommunen, är otydligt i uppdraget att följa upp ungdomar mellan 16 och 20 år som ej går i skolan eller har annan känd sysselsättning.

När det gäller skolpliktsansvaret för barn upp till 16 år så är tydligt fastlagt att det är rektor inom respektive skolas upptagningsområde som har ansvaret att se till att barnen fullgör sin skolgång. När det gäller gymnasiet så är det fastlagt att utbildningsnämnden som har utbildningsansvaret för stadens ungdomar upp till 20 år.

Rks uppfattning är att det är stadsdelsnämndernas ansvar att följa upp de ungdomar som inte går i gymnasieskolan eller har annan sysselsättning. Kommunfullmäktige beslutade detta 1995 men att det ej tagits fram några rutiner för detta arbete. Vidare anser Rk att gymnasieskolorna inte vidtar tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier.

Rk konstaterar att det inte finns någon samlad bild över vad som händer när ungdomar mellan 16 och 20 år avbryter sina studier eller ej har annan känd sysselsättning.

Drygt en tredjedel av rektorerna som deltagit i undersökningarna uppger att de inte följer upp elevernas fortsatta studier eller annan sysselsättning direkt efter år 9. Nästan samtliga grundskolektorer i undersökningen uppger att de tycker att det är otydligt vad det gäller uppföljningsansvaret för ungdomar mellan 16 och 20 år.

Rk anser det otillfredsställande att det inte finns något forum för erfarenhetsutbyte mellan grund- och gymnasieskolor och föreslår att ett sådant skapas där frågor av denna karaktär kan diskuteras.

Staden saknar bestämmelser om vem som har ansvaret för att hjälpa de elever som inte sökt eller inte accepterat erbjuden plats i gymnasieskolan. Rk bedömer att det är den avlämnande skolan som har den bästa kunskapen om den enskilda elevens förutsättningar i samband med övergången till gymnasiet och att denna kunskap bör tas tillvara på ett bättre sätt än hittills.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen håller med Rk och ser det som en stor brist att det inte finns några tydliga rutiner för arbetet med att följa upp de elever som ej påbörjat eller avbrutit sina studier i gymnasiet. Ofta blir det problem, främst för eleven, men ibland också för stadsdelen när elev inte fullföljer sina gymnasiestudier.

Det är viktigt att stadens verksamheter i sitt arbete med ungdomar mellan 16 och 20 år samverkar dels mellan grundskola och gymnasieskola men också mellan skola och andra myndigheter och organisationer. Det är viktigt att se till helheten, precis enligt vad som förespråkas i grundskolans läroplan, och därmed bidra till och hjälpa ungdomar att genomgå en lämplig yrkesutbildning så att de senare i livet kan bidra till egen försörjning och därmed självförverkliga sig själva.

I undersökningar om studier i gymnasieskolan framkommer det att ungdomar från Rinkeby är speciellt utsatta i detta sammanhang. Det är många elever från skolor i Rinkeby som, av olika anledningar, inte fullföljer sina gymnasiestudier. I Rinkeby finns otydliga, ej gemensamma, rutiner i uppföljningen av ungdomar mellan 16-20 år och varje gång det blir aktuellt att följa upp elev som hoppat av gymnasieskolan så skapas och utvecklas nya rutiner och arbetssätt. Ofta märks avhopp vid den skola som elev tidigare gått i då eleven börjar att röra sig i skolans lokaler igen. Då startar ett arbete med att följa upp eleven, ofta i samverkan med Individ- och familjeomsorgen (Iof), och diskutera vad som hänt och eventuellt planera någon åtgärd. Olika initiativ leder till olika lösningar, bla har Rinkebyskolan vid ett tillfälle arbetat med ett projekt som syftade till ett tionde läsår där elever utifrån intresse skulle ta till sig baskunskaper i syfte att bana väg för studier i den ordinarie gymnasieskolan. Förvaltningen är övertygad om att det finns fler goda exempel i stadsdelen och i staden som kan vara värdefulla att lyfta fram och diskutera.

Förvaltningen stödjer tanken om att skapa tydliga gemensamma rutiner för arbetet med att följa upp ungdomar mellan 16 och 20 år samt att skapa forum för erfarenhetsutbyte och där dessa frågor kan diskuteras.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna förvaltningens synpunkter som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med något remissvar.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 17 mars 2005 att som svar på remissen överlämna och återropa förvaltningens förslag till beslut.

Reservation anfördes av *Abit Dundar m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Margareta Cederfelt m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2005 är av i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

I en revisionsrapport konstateras att staden saknar kunskaper om 16-20-åringar som inte går i gymnasiet och att det inte finns rutiner för att följa upp de ungdomar som inte går vidare till eller avbryter gymnasiestudier. Förvaltningen instämmer i revisorernas beskrivning och anser det ytterst angeläget att ordentliga rutiner skapas för uppföljning, eftersom dessa ungdomar riskerar att hamna vid sidan om skola och arbetsliv.

Bakgrund

I samband med stadsdelsnämndreformen beslutade kommunfullmäktige att det är stadsdelsnämnderna som har uppföljningsansvaret för de ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i gymnasieskolan eller har annan sysselsättning. Utbildnings-nämnden och stadsdelsnämnderna fick i uppdrag att ta fram rutiner för att följa upp dessa ungdomar.

Stadens revisorer har nu granskat om staden tar sitt uppföljningsansvar. Resultatet av granskningen presenteras i en rapport som Hägerstens stadsdelsnämnd beretts tillfälle att yttra sig över.

Revisionsrapporten konstaterar att kunskapen om vem som har ansvaret för uppföljningen inte är tillräcklig inom stadsdelsnämndernas och utbildnings-nämndens verksamheter. Rapporten visar också att det saknas fungerande rutiner mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i samband med elevernas övergång från grundskola till gymnasieskola samt att gymnasieskolorna inte vidtar tillräckliga åtgärder i de fall elever avbryter sina studier. Sammantaget bedömer revisorerna att staden inte har någon samlad kunskap om vad de ungdomar gör, som är mellan 16 och 20 år och som inte går i gymnasiet eller har annan sysselsättning.

Revisorerna påpekar att det är viktigt att uppföljnings-ansvaret regleras på ett tydligt sätt i nämndernas styr-dokument och att rutiner omgående måste upprättas för uppföljning av de ungdomar som inte studerar eller har annan sysselsättning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer i revisorernas beskrivning av nuläget och i deras slutsatser om vad som behöver göras. Det är mycket viktigt med upp-följning av de ungdomar mellan 16 och 20 år som inte går i skolan, vilket också betonas genom ett regeringsförslag om att kommunerna ska ha ett lagstadgat uppföljningsansvar för dessa ungdomar. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

Uppföljning i Hägerstens stadsdelsområde

I Hägerstens stadsdelsområde finns två skolor - Mälarhöjdens skola och Fruängens skola – med elever i skolår 7-9. Båda skolorna har studie- och yrkesvägledare som arbetar med eleverna i de högre åldrarna. När intagningen till gymnasie-skolan är klar får studie- och yrkesvägledarna information om vilka elever som inte kommit in. De tar då kontakt med berörda elever och hjälper

vid behov till att göra ändringsval till gymnasie-t. Alla elever brukar ha en plats klar inför terminsstart i augusti.

Grundskolan följer dock inte upp hur det går för eleverna efter terminsstart i gymnasiet och det är här elever börjar ”falla mellan stolarna”. Det förekommer att elever som hoppat av gymnasiet kontaktar sin studie- och yrkesvägledare i grundskolan. De försöker då hjälpa till i det enskilda fallet men någon formell/generell uppföljning görs inte och något formellt uppföljningsansvar åligger inte grundskolan.

Synpunkter

Ungdomar som inte har en fullständig grundutbildning i form av grundskola och gymnasium har idag svårt att hävda sig på arbetsmarknaden. Tidigare kunde 16-20-åringar med utan gymnasiekompetens få arbete, nu är det endast ett fåtal av dem som lyckas få anställning. Att tidigt hamna vid sidan om både skola och arbetsliv kan leda till bestående utanförskap som i sin tur får sociala och andra följdverkningar. Den kartläggning som staden nu inlett av 18-24-åringar som inte studerar eller arbetar är därför viktig och bör kunna ge en fördjupad kunskap om vilka insatser som behövs för att bistå de ungdomar som nu finns i gruppen ”unga utanför” och vad som kan göras för att inte fler ungdomar ska hamna där.

Bland de ungdomar som har kontakt med stadsdelsförvaltningens sociala ungdomsenhet finns många som inte har slutfört sina grundskole- eller gymnasiestudier på grund av att de har mer eller mindre klart definierade problem som gör det svårt för dem att studera. Ungdomarna behöver därför insatser från såväl socialtjänsten som från skolan, både under grundskole- och gymnasietid. Ett nära samarbete mellan individ- och familjeomsorg och skola är viktigt för att fånga upp dessa ungdomar.

Med ett rätt anpassat stöd i grundskolan kan förutsättningarna öka för att fler ungdomar ska vilja och kunna gå vidare till gymnasieskolan. De ungdomar som inte söker till gymnasiet eller inte vill gå på den linje de erbjuds behöver stöd och råd om alternativ. Detta stöd bör bäst kunna ges av den avlämnande grundskolan, där den bästa kännedomen finns om eleven.

För ungdomar som börjar på gymnasiet men avbryter sina studier, vilket är vanligt framför allt inom de praktiska programmen, ska skolorna nu börja redovisa orsaken till avbrotten. Det ger underlag för en analys av studieavbrotten som kan leda till förslag på åtgärder för att få eleverna att fullfölja sin utbildning. Sannolikt behövs för vissa elever en ännu mer individualiserad skolgång, t.ex. i form av lärlingsplatser och samarbete med studieförbund och folkhögskolor.

För de ungdomar som väljer att inte studera och som inte får arbete på egen hand behövs insatser som bryter arbetslösheten och eventuellt beroende av socialbidrag. Det arbete som pågår inom staden för att eventuellt skapa s.k. Navigatorcentra för ”unga utanför” kan vara ett sätt att nå dessa ungdomar genom att de erbjuds en fast punkt där de kan komplettera sin skolgång och få hjälp av arbetsförmedling, kommun och näringsliv i samverkan.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation mot utbildningsnämndens beslut anfördes av vice ordföranden Jan Björklund m fl (fp), ledamoten Mikael Söderlund m fl (m) och ledamoten Nina Ekelund (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut att därutöver anförda följande:

Det finns mellan 25 000 och 30 000 unga människor i Sverige som varken studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har någon känd sysselsättning. En stor del av dessa ungdomar inte har klarat grundskolan. För att lösa de grundläggande problemen hjälper inte särskilda ”Navigator-centra” eller andra kommunala projekt. Det krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitik.

För att bryta utanförskapet krävs en skola som ser till varje individs behov med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället borde särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Det krävs också kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst - som inte är jobbinriktad – bidrar snarare till att förvärra än att bryta utanförskapet.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Abit Dundar m fl (fp) enligt följande.

Hägerstens stadsdelsnämnd överlämnar nedanstående text som sitt remissyttrande till kommunstyrelsen

En rad olika undersökningar visar att ungdomar som utvecklar psykosocial ohälsa får hjälp alldeles för sent. Ibland har problemen utvecklats så långt att det trots stora insatser är mycket svårt att hjälpa ungdomarna. De hjälpinsatser som i dag finns är splittrade mellan olika myndigheter. Det leder ofta till en ineffektiv användning av samhällets resurser, och den enskilde ungdomen får inte den hjälp och det stöd han eller hon behöver.

Forskning visar att integrerade insatser för ungas hälsa är mer effektiva och ger ett betydligt bättre resultat. Precis som det i dag finns familjevårdscentraler och framväxande äldrevårdscentraler, skulle en eller flera ungdomscentraler i Stockholm kunna vara en effektiv form av vård.

I Umeå har man samlat all hjälp till unga mellan 16 och 25 år under ett tak. På Ungdomshälsan samlas personal från bland annat barn- och ungdomspsykiatri, primärvården, socialtjänsten, ungdomsmottagningen, utbildningsförvaltningen och arbetsförmedlingen. Personalen i Umeå vittnar om att med så många kompetenser och professioner på ett och samma ställe blir besluten snabbare, handläggningen effektivare och den enskilde får bättre hjälp. Genom att tillgängligheten ökar kan ungdomar söka hjälp i tidigt skede. Många ungdomar med sociala eller psykiska problem har i dag svårt att veta vart de ska vända sig, och utan ett mer samlat stöd är risken stor att de vandrar runt mellan olika instanser eller faller mellan stolarna.

Reservation anfördes av Margareta Cederfelt m fl (m) enligt följande.

Hägerstens stadsdelsnämnd överlämnar nedanstående text som sitt remissyttrande till Kommunstyrelsen.

Det finns mellan 25 000 och 30 000 unga människor i Sverige som varken studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har någon känd sysselsättning. En stor del av dessa ungdomar inte har klarat grundskolan. För att lösa de grundläggande problemen hjälper inte särskilda "Navigatorcentra" eller andra kommunala projekt. Det krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitik.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället borde särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Det krävs också kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst - som inte är jobbinriktad - bidrar snarare till att förvärra än att bryta utanförskapet.